

jurnal inter IAL

世

POSTA MUNDI

26, novembr-decembr 2013

http://es.groups.yahoo.com/group/posta_Mundi/

CONTENTO

題	人	語	頁
posta_Mundi, phrase #26			3
Anteparol	Rosto	Interlingua	4
IAL-maraton 1	Rosto, Partaka	Sibelingua, Ido	5
*Ila Profeto. Pri la Plezuro.	Khalil Jibran, Partaka	Ido	6
Gan Eden	Osmund Aukland	Banana	8
Dionis	Guy de Maupassant, Partaka	Populido	10
Osir e Vanir	Osmund Aukland	Banana	15
Tu sempre konocis la fundamenta verajo	Aleshandro Shaviero Kasanovo Domingo	Ido	19
Klara desaparay. Serchante voy a Utopia.	Rosto	Lingua de Fantomas, Sibelingua	22
Extingar strado-lanterni	Partaka	Ido	23
O Abiete. Li prim nive. Solsticie.	Thomas Schmidt	Occidental/Interlingue	24
Ana Pana e Lingwa de Planeta		Sibelingua, Esperanto, Lingwa de Planeta	26
Stultitia dire pri gramatikistes	Erasmus Roterodamus, Rosto	Sibelingua	27
Pinocchio in Trapadupol	Carlo Collodi, Rosto	Sibelingua	28
Galimatias (kripto-aritmetik enigmates)	Rosto	Sibelingua	30
Nich kunila-ney arda-dun	Lewis Carroll, Anastasia Lisenko	Lingwa de Planeta	31
PM 2011 - 2013			35
Diagrama de aktivitate 2006 - 2013			36

posta_Mundi, phrase #26

Esperanto:

Chu vi volas lasi ghin chi tie ghis morgau?

Ido:

Ka vi volas lasar ol hike til morge?

Interlingua:

Esque vos vole lassar lo hic usque deman?

Occidental/Interlingue:

Vole vu lassar it ci til deman?

Novial:

Ob vus voli lasa lu hir til morge?

Idiom Neutral:

Eske voi volu lasar it siloke usk posidiurne?

Neo:

Var vu it li ik us kras?

Eurikido:

Eske vos volet lasare lo ir til kras?

Dievju Slovio:

Li vi hotit ostavit to zdes do zavtra?

Sibelingua:

Esque vi vole lasar it hike til morgen?

Sambahsa:

Volte yu lasse id her tiel cras?

LdP:

Ob yu yao lyu it hir til manya?

ARIEL:

Es ce vos vole lasar lo hic usce deman?

Paqatyl:

Ar laxmeket pa to kvy mat voler.

UNI:

UFI VILA LASA UK HE TIL EBU?

Populido:

Ka vus vol las ol ci til morgei?

Anteparol

Rosto

Interlingua

Un antique philosopho Aristotele (Ἀριστοτέλης) scribeva, que differente materia consiste de simple atomos, como differente literatura, tragedia e komedia, consiste de simple litteras. Aleatori agglomeratione de atomos es immunditia, aleatori combination de litteras non ha senso. Il es cognoscite "Theorema de infinite simia": multe simias battente claves de machinas a scriber durante multe tempore pote crear magnific literatura. Moderne humoristas dice, que nunc nos ha internet, e nunc nos sape, que le theorema de infinite simia es injuste. Seriosemente, pro scriber sensibile texto, on debe eser sapiente. Ben que, un programmate machina pote scriber sensibile texto, ma tal machina es programata per un sapiente. Totevia, literatura es un arte combinar litteras. A Posta Mundi nos ha nostre specific maniera combinar litteras, un maniera de sapientes.

In iste numero del magazine le maestros combinar litteras es:

**Aleshandro Shaviero Kasanovo Domingo,
Osmund Aukland, Thomas Schmidt, Anastasia Lisenko, Partaka, Rosto.**

Un sculptura in urbe Samara

IAL-maraton 1

*Rosto, Partaka
Sibelingua, Ido*

Che forum posta_Mundi dum du dies eveniva tale nominata unesma IAL-maraton. Por quo tala akciones es aranjeata? "Quo es LIA? - To es tu." Posta_Mundi deveni plu enigmatoza. Noi sercha al-qual veritate in profundese de nosi animas, praktikante un sorte de aktiva meditacia. Ya, "tu sempre konocis la fundamentala veraĵo." Noi kura nosi maraton, esforcianta atingar horizonte - quala strangules! Nul-qui kompreneva, quo to eseva, ma qui sucia?

Yen kelka stastistiki pri nia recente eventinta IAL-maratono:

- ♦ Ol duris dum la tota seman-fino (21-22 decembro 2013).
- ♦ Ol recevis 90 mesaji entote (67 dum saturdio e 23 dum sundio).
- ♦ Ol partoprenesis da 7 kurajoza membri dil grupo posta_Mundi; Osmund, Rosto, Dimitri, Kiran, Rosa, Philippe, Partaka.
- ♦ Ol partoprenesis per le sequanta IAL (neutra helpo-lingui internaciona): Esperanto klasika, Ido, Interlingua, Sibelingua, BANANA, Populido, Lingwa de Planeta.
- ♦ Ol prizentis frazo specal, qua tradukesis aden la 6 unesme mencionata IAL-i.

*Ila Profeto. Pri la Plezuro.

*da Khalil Jibran
tradukuro a Ido da **Partaka***

Lore, ermito, qua singla-yare esis vizitanta l'urbo, pasis adavane e dicis:
'Parlez' a ni pri la Plezuro.

E lu respondis:

La plezuro esas kansono di libereso.

Ma nule la libereso.

Ol esas la florifo di via deziri, ma nule lia frukto.

Ol esas abismo advokante sua alteso.

Tamen, ol esas nek l'abismo nek l'alteso.

Ol esas l'enkarcerigito aquirante ali.

Sen embracar per oli la spaco.

Aye!, la plezuro esas advere kansono di libereso!

E me emoceskus se vi kantus ol tot-kordie.

Tamen, me nule dezirus ke via kordio egarus dum kantar.

* * *

Uli ek via yuna homi serchas la Plezuro quale se to esus omno, e li ya judikesas e kritikesas.

Me ne lin judikus nek censurus. Me preferas ke li serchez ol.

Pro ke li deskovros la Plezuro, ma ne nur la Plezuro.

Ol havas sep fratini, e la maxim humila de li, esas ya plu bela kam la plezuro ipsa.

Ka vi audabas 'parlar' pri ta homo, qua, exkavante l' sulo por serchar radiki, trovis trezoro?

Ed uli ek via olda homi rimemoras la plezuri, quaze olci esabus kulpi en qui li falis dum ebrieskar.

Ma la chagreno es l'obskuresko dil inteligenteso, e ne la puniso.

Li devus rimemorar sua plezuri kun gratitudo, quaze olci esabus rekoltajo di somero.

Tamen, se tal chagreno lin konsolacas, lasez li, nam ibe li certe trovas sua plezuro.

Ed existas inter vi, ti qui esas nek yuna por serchar, nek olda por rimemorar.

E quoniam li timas serchar e rimemorar, li eskapas de omna plezuri, timante desprizar la spirito od ofensar ol.

Ma mem che lia privaceso jacas lia plezuro.

E tale, anke li trovas sua trezoro, mem se li exkavas per manui tremanta por serchar radiki.

Ma, vi dicez a me: qua povas ofensar la spirito?

Ka naktingalo povas ofensar la silenco noktal? Ka lampiro l'astraro?

Ka via flamo o via fumuro povas divenar kargajo por la vento?

Ka vi konsideras la spirito kom aquo stagnanta, quan vi povas sordigar per agitar ol?

* * *

Multa-foye, kande vi renuncas ulo plezuroza, vi fakte akumulas la deziro che l' celeyi di via spirito.

Kad ulu savas ka to, quon ni represabas hodie, ne kreskos morge?

Mem via korpo prikoncias olua heredajo e legitima bezoni, ed ol nule volas trompesar.

E via korpo esas la harpo di via anmo.

E de vi dependas, ke olta pleez por vi milda muziki, o soni konfuziganta.

* * *

E nun, vi questionezez via kordio:

"Quale dicernar to, quo esas bona che l' plezuro, de to, quo ne esas lo?"

Irez en via agri ed en via gardeni, e vi lernos ke l' plezuro dil abelo konsistas ek libacionar la mielo dil floro.

E sama-maniere, la plezuro dil floro konsistas ek ofrar ta mielo al abelo.

Nam, por abelo, floro esas vivo-fonto.

E por floro, abelo esas amor-mesajo.

E por amba, abelo e floro, donar e recevar plezuro esas ya bezono ed extazo.

* * *

Populo di Orfalís! Relate l' plezuri, vi agez quale flori ed abeli.

Eastman Johnson, 1872, "Kaptita abelo"

Gan Eden

Lucas Cranach senior, 1530, "Adam e Chava in Gan Eden"

de *Osmund Aukland*
lingua: *Banana*

In le du prime capituli del Biblie on trova le fide de Gan Eden.
Le ter e su biosfere son create, et Adam e Chava, su sposa recipe instructioni e le mandat pro lor vita. Le intention del Creator es que le humani sera su representativi com mantenitori e developatori del biosfere del ter.

"In le comencie Elohim creava le ciel e le ter.....

Elohim creava le homine a su imagine, al imagine de Elohim ile li creava, masculo e femina ile li creava. Et Elohim li benediceva, et Elohim li diceva:

"Sia fertile e multiplica vos. Plena le ter e subjectea lo, e domine super le pisci del mar, super le avi del ciel, e super tote le creaturi vivente que repe super le ter. "

Et Elohim diceva:

"Ecce, io ha date vos omne planti seminifere que son super le ter, et omne arbori que produce fructi seminifere. Ili sera le vostri pro alimente."

In isti du prime capituli nos trova le set comandementi de YHWH Elohim e le mandate que ile dava a Adam, Chava e lor descendentes, i.e. nos humani.

1. YHWH es le Creator. Extra YHWH il ha ni existentie ni conscientie.
2. Le humani son responsabile a mantener e developar le biosfere.
3. Le humani debe eser fertile. Le viro e su femina debe viver in fidelitate.
4. Le viro e su femina son de valor equal e debe cooperar.
5. Occider es prohibite, e le diet es vegan.
6. Le seta die del setimane es shabat. Saisoni e calendari son determinate per sol, lune e steli.
7. Le humanitate debe eser juste e viver in pact con YHWH.

In Eden tu communication con YHWH es in le natur o in tu dom, sin intermediatori , ordini sacre, templi, mise, adoration, rituali, vestimenti sacrale, sacramenti, baptisme, circumcision, confirmation, nuptiali, unctioni, ordinationi, organisationi, autoritati, decimi, altari, sacreficii, sacramenti, reliquii, scripturi sancte, discriminationi national e racial. YHWH non besonia isti, e su eseri son aperte e conscie pro YHWH.

Gan Eden era nostre prime patrie e nostre destination futur. Asi iste set comandementi son le ideal pro omne humani eternalmente. In nostre situation hodie nos non atinge iste perfection. Le conditioni climatic non ubique permite le diet vegan. Adjustementi son permitite pro adaptar al diet presentate in Leviticus 11, et al 10 comandementi in Exodus 20.

2013-11-28

Dionis

da Guy de Maupassant
Version en Populido da **Partaka**

Sioro Marambot apertay le koverte, kel jus livrabay a lu Dionis, lui servero, e subriday. Dionis, gros e kurt e bonhumoroz viro, kel servay Sioro Marambot denpos 20 yar, mensionesay en le tot region kom server model. Il kestionay:

"Ka l' sior es kontent? Ka l' sior ricevay agreabli novaj?"

Sioro Marambot no esay rich. Ex-apoteker de vilaj, lu celibei vivay ek meskin rente, kel lu penozei akirabay per vende drogs a rurans. Lu responday:

"Ya, Dionis. Patro Malois, timantei le proces per kel me minasiay lu, pageray le pekunie kel il debe a me. Morge, me riceveray sume den 5.000 frank. Kin mil frank no malei efikeray en le kase de oldi celibo." E Sioro Marambot frisionay sui manue's.

Il esay hom rezignem, preferei trist kam gay, no-apti ad esforce persistant, indolent pri sui afers. Il certei povabere akire plu grand konfort, se il profitabere l' morte de kolege's urban por sucede lus e konkeste lusi klientar. Ma le tedie pri l' moble-transport, e le pense pri omni demarshe's facendi, ye singli foy igabay lu hezite; ed il sasiesay per dice, pos reflekte dum du die:

"Ba!, lo eseray por le nexti foy. Me perderay nul koz por varte. Me posiblei troveray plu bon okazion."

Kontrastei, Dionis incitay sui mastro ad entraprezemes no-kustumal. Il esay karakter-agemi, e sencesei repetay:

"Ho, me, se me ababere komensal kapital, me ya richeskabere. Nur 1000 frank, e me sucesabere en mei afer."

Sioro Marambot subriday sen responde, ed iray ad en sui gardenet, u lu revachantei promenaday, kun le manue's dop le dorse. Dum ti-la tot jorne, Dionis, kualei joyigat puero, kantay refrens e ritornels rural. Il mem montray agemes no-kustumal, nam il netigay omni karels del dom, vishantei kun ardor le vitraje's, ed intonantei ye tot voce sui kuplets. Sioro Marambot, astonesantei pri tanti zel, subriday e dicay a lu ye plur foy:

François Verheyden (1806-1890), "Servero kun plet"

"Amiki kerlo: se tu hodie laboreray tant multe, nul plus facendaje resteray a tu por morgue."

Ye l' morgi die, ye non klok cirkumei, le letre-porter livray a Dionis kuar letre por lui mastro. Un ek ols esay tre pezo. Sioro Marambot kuik su klozay en sui chambre til mez del pos-dimez. Lorei, il konfiday a sui servero kuar kuverte portendi al post-kontor. Un ek ols esay adresizat a Sioro Malois; ol mustay konten le recev-ateste pri l' pekunie sendat ye l' die pre. Dionis facay nul kestion a sui mastro; ti die, il aspektay tam trist kam il esabay joyoz ye l' die pre. Nokteskay. Sioro Marambot su kushay kustumal-klokei e dormeskay.

Il vekigesay da stranji bruise. Il sideskay en sui lit ed askoltay. Subtei, le chambre-porde apertesay, e sur le solie aparay Dionis, kel tenay kandel en un manue e kokueral kultelege en l'altri manue, e kel abay gros okle's fix, labie's e vange's kontraktat kualei tis de hom agitat per hororigiv emosie; e lu aspektay tantei pal, ke lu similesay fantom.

Sioro Marambot, stuporant, kreday ke lu divenabay somnambul; il volay leve su por kure renkontrei a lu, kuan le server extingay suflei le kandel e su precipitay vers le lit. Lui mastro extensay sui manue's adavanei por receive l' shok, kel renversay lu sur le dorse; lu esforsay size l' manue's de sui server, kel judikesay da lu kom plen foligat, por haltige l' fraps iterat, kels lu ricevay. Il vundesay per le kultel untei ye l' shultre, dutei ye l' fronte, tritei ye l' pektor. Il baraktay segun-povei, dum agite l' manue's en le tenebre, kikant e klamant:

"Nu, Dionis! Ka tu foleskay?"

Ma le server, anhelant, frapaday obstinegei e, repulsat lorei per pede-frap, lorei per pugne-frap, iter ed iter asaltay furiozei. Sioro Marambot ricevay du plus vunde ye l' gambe ed un ye l' ventre. Subtei, pense fulminatri traaray lui cerebre, e lu klameskay:

"Nu, halteu, Dionis! Halteu do, pro ke me no ricevay mei pekunie!"

Le atakero kuik haltay, e lui mastro auday entenebrei lui sisanti respir. Sioro Marambot kuik duray parle:

"Me ricevay nul koz. Sioro Malois retraktay sui promis, yen pro ko me skribay le letre's, kel tu portay al post-kontor. Ma preferei lekter tis, kel jasie sur mei skrib-table."

E per last esforce, lu sizay alumets den sur sui nokte-tablet ed acenday le kandel. Lu kovresay per sange. Varmi spricaje's makulizabay le mur. Le tuks, le kurtens, omni koz esay redigat. Dionis ips, sangoz den-peds-til-kapei, esay senmovei sinkant mezei del chambre. Sioro Marambot, pos videskir to omni, kreday su mortigat ed esvanay. Il rikonsiensay lor jorneske, ma bezonay kelki tempe por rekupere l' reflektade, le komprenade, le memorade. Ma, subtei, le memor del atente e de sui vundurs springay en lui mente, e lu invadesay da pavor tant violent, ke lu klozay le okle's por vide nul koz. Pos plur minut, lui pavor kalmeskay e lu reflektay, ke se lu no ja mortigesay, lu

Bilbo Baggins ya

ya eskapay morte. Lu konsiay grand febles, ma nul altri dolor, mem se lu tormentesay ye diversi loks del korpe per molestivi jenes e kuazi pinchurs. Lu ankey sentay su koldi, plen humidi, ed envlopat, kompresat per bendets. Lu pensay, ke tal humides esay efektigat dal sange varsat; e lu angorei fremisay ye l' pense pri tal red likid, kel spricabay ek lui veine's e makulizabay lui tot lit. Lu perturbesay dal time rivide tal hororindi spektaj, e lu konservay le okle's violentei klozat, kuazei ols minasiere aperte su, malgrei lu.

Ko divenabay Dionis? Lu versimilei fugabay. Ma..., ko agere nun Sioro Marambot? Su leve? Klame por sokurse? Nu, se lu facere un sol move, lui vundurs no-dubteblei riapertesere, e lu, pos perde l' restaj de sui sange, finei mortere. Subtei, lu auday aperteske l' porde de sui chambre. Lui kordie-pulsade kuazei haltay. To mustay ese Dionis, kel riven por parocide lu... plen certei. Lu retenay sui respirade por kredige dal atakero, ke mortiges esay parfinat, e lui laborur kompletigat. Lu sente, ke on leve lui tuk; posei, on palpe lui ventre. Akri dolor, proxim le hanche, ige lu tresaye. Nun, on lave lu per koldet akua, dolsegei, dolsegei. Do, le krimin esay deskovrat, on flege lu, on probe salve lu. Extremi joy invaday lu, ma, pro prudentie, il no volay montre, ke il rikonsieskay, ed il miapertay un okle, nur un, kun maxim presorge's. Il rikonose Dionis, kel stasie apu lu, ho Deu! Dionis ips! Kuik il riklozay sui okle. Dionis! Ko do il age? Ko il dezire? Kual hororigivaj il plus projete?

Ko il age?... He!, il certegei lave lu por efasie l' trace's del krimin! Kad il es pronti enterige sui mastro en le garden, en fose profundi den dek pede, por ke on no deskovre lu? Kad il celeray lu en le keler, sub botels den oldi vin?... E Sioro Marambot tremeskay tant fortei, ke lui omni membre's palpitay. Il dicay a su: "Me ya es perisant, ya, perisant!" Ed il presay des-sperozei sui palpebre's por no vide l' final kultel-strok, kel il baldei riceveray. Il no recevay ol. Dionis nun leve lu ed envelope lu per linje-ligurs. Posei, il panse sorgozei le plage del gambe, kualei il lernabay age, kuan sui mastro esay apoteker. Sioro Marambot, kom ex-apoteker, no plus povay dubte pri le afer: lui server, pos probir ocide lu, probay nun salve lu. Lorei, per voce langorant, il donay a lu le sekuant konsil praktikal:

"Efektigeu le lave's per akua mixat kun koaltare saponizat!"

Dionis responday:

"Me age to, precizei."

Sioro Marambot apertay ambi okle. No plus videsay sange-trace's sur le lit, ni en le chambre, ni sur le atakero. Le vundato esay kushat en tre blanki tuks. Le du viro interregarday. Finei, Sioro Marambot enunsiay dolsegei:

"Tu facabe grand krimin."

Dionis responday:

"Me okupe me por repare ol, Sioro. Se vu no denunsieray me, me serveray vu fidelei, kualei en olim tempe."

ek socialistik realism, ~1940

Tal instante no esay oportun por despitige l' server, yen pro ko, Sioro Marambot, riklozant okle's, artikulay:

"Me jure, ke me no denunsieray tu."

Dionis salvay sui mastro. Il pasay nokte's e jorne's sen dorme, e no livay le chambre del malado, preparantei por lu drogs, tizans, posions, palpantei lui pulsade, anxiozei kontantei lui pulse's, manuagantei lu kun habilie de flegger profesional e devotie filial. Ye singl instante, il kestionay:

"Nu, Sioro! Kualei vu stande?"

Sioro Marambot responday febli-vocei:

"Kelkei plu bonei, amiko, me danke tu."

E le vundato, vekantei dumnoktei, oftei videskay sui gardero ploranti en stulege, e silencei vishanti sui okle's. Nul-tempei, l'ex-apoteker esabay tant bonei flegat, dorlotat, karezat. Il komensei dicabay a su: "Tam baldei kam me eseray risanigat, me liberigeray me den tal raskal." Nun, il esay konvalesiant ed ajornay den un die al altri l'ekpulse del ocidero. Il reflektay pri ke nul altri hom eseray por lu tam egardem e sorgem, e ke il poveray dominasie ti-ci kerlo per pavorige; lorei, il avertay lu, ke il depozabe, che notarie, testamente per kel lu essere denunsiat al judisierar, se accidente iter eventere. A Sioro Marambot tal presorge semblay efikivi por prezerve su den irgi nov atente. Kualei olim il hezitaday pri le akire de plu important apotek, talei nun il no povay decide pri lo rezolvendi. "Me ya dispon tempe", il pensay.

Dionis duray kondute kualei no-komparebli server. Sioro Marambot esay risanigat. Ilci konservay ilti. Certen-matinei, fineskantei sui dejun, il auday subti bruissege che l' kokuey. Il hastay ad ol e viday Dionis baraktant inte du jendarme, kel sizabay lu, dum ke l'eskuadestro gravei enskribay nots sur sui posh-kayer. Videskantei sui mastro, le server singluteskay e klamay:

"Vu denunsiay me, Sioro, e lo no es honesti, pro le promis kel vu facabay a me. Vu falie vui honor-promis, Sioro Marambot, e lo es no-honesti, no-honesti."

Sioro Marambot, astonat e chagrenant pro ese suspektat, levay le manue dicantei:

"Me jure avan Deu, amiko, ke me no denunsiay tu. Me totei no save kualei le siori jendarme's povay saveske tui asasin-probe kontra me."

L'eskuadestro tresayay:

"Ka vu dice, ke il probay ocide vu, Sioro Marambot?"

L'ex-apoteker, perturbatei, responday:

"Ya, ma me no denunsiay lu, me pridicay nul koz. Denpos ta-die, il servay me tre bonei."

du jendarme ya

L'eskuadestro severegei artikulay:

"Me note vui ateste. Le judisierar decideray pri ti-ci novi fakte, kel ol no ja konose, Sioro Marambot. Me komisesay por areste vui server pro subrektal furte de du anade, kel il facay che Duhamel. Existe teste's del delikte. Pardoneu, Sioro Marambot, ma me deve raporte pri vui deklare. E su-turnantei vers le jendarme's, il komanday por ke lus fordukteu Dionis:

"Adavanei!"

L'advokato de Dionis pleday le foles de sui kliento, komparantei un delikte kun l'altri por fortige sui argumentade. Il klarei pruvay, ke le furte del du anade venabay den le sami stande mental kam le dei-du kultel-strok per kels Sioro Marambot esay frapat. Il delikatei analizay omni faze's de tal no-durivi dementie, kel certei remedieseray per du-o-tri-monati kurasiade en ecelanti risanigey. Il enfazay entuziasmozei le kontinui devotie de ti honesti server, e le sorge no-komparebli kun kel lu flegay sui mastro, kel vundesabay da lu dum kurt instante de dementie. Sioro Marambot, kel emosiay til fundei del kordie per lo memorigat, sentay humideske sui okle's per lakrims. To remarkesay dal advokato, kel apertay le brakie's per gest amplegi, expansay sui longi nigri manike's kuazei vespertilie-ale's, e klameskay per vibranti ton:

"Spekteu, siori juries! Spekteu, spekteu ti lakrims! Ko' me nun bezon dice por mei kliento? Kel diskurs, kel argument, kel rezon esere plu konvinkivi kam le lakrims de lui mastro? Ols ya parle plu fortei kam me ips, plu fortei kam le lege; ols ya klame: Pardoneu ti kel foleskay dum nur un hor! Ols implore, absolve, benedike!"

Il taceskay e sideskay. Le prezidanto, su turnantei vers Sioro Marambot, keli ateste esay tre favoroz por lui server, kestionay lu:

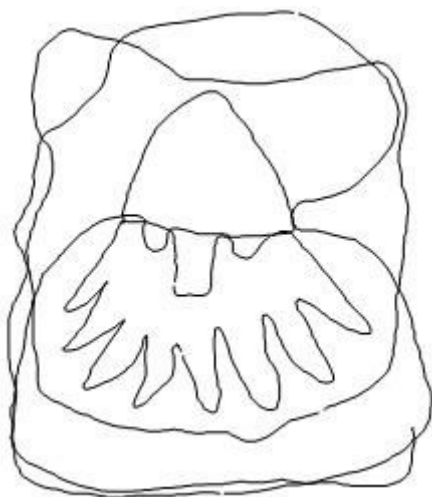
"Ka vu pove explike, Sioro, pro ko, mem admisatei ke vu konsideray ti-ci viro kom dementi, vu konservay lu ye vui servade, esantei lu certei danjeroz?"

Sioro Marambot, vishantei sui okle's, responday:

"Adverei, Sioro prezidanto, nun-tempei es tantei desfasil provize su per servers, ke me trovabere nul altri server plu apti."

Dionis esay absolvat e plasizat en dementerie, ye le spense's de lui mastro.

Osir e Vanir

Nostre existentie, historie e futur.

Conti seligite in acorde del decision del

Concilie de Osgard.

OSA-TING

PREFACIE:

In tempori ancian nos apareva del nationi nordic com dei in nostre citate Osgard in le cieli, e anque nos incarnava com eseri human in vostre historie in Midgard, que es vostre regne.

Ma, regretabilmente, apareva altere religioni e grupi politic, que ha un attitude hostile a nostre nationi nordic, e que ha establite lo que on apela un ecclesie christian. On ha exterminate li omni qui ha un amor et un fidelitate a Osgard, et on ha ganiate un subservientie total in Europa.

Nonobstante, nos ha construite un system pro conservar le memorie del Osir e Vanir in le nord. In le lingui nordic et anglese, nos ha imprimite le nomini de nostre personalitati original, et in nostre reintroduction in tempori moderne, nos va usar isti nomini com un ponte al subscientie de nostre infanti, e nos nos va presentar com archetypi pro ganiar lor attention sin provocar le resistantie de lor tendentii critic, analytic e christian.

Iste aproche es vital pro salvar lor aniea racial del polution del influentii estranie. Nos nos ha congregate in Osa-Ting (nostre concilie) hic in Osgard. Asi nos va ganiar le attention de nostre infanti qui son dispergite inter le nationi del munde.

Le setimane

Com le prime action in crear le munde nos ha ordinate le setimane. Com vos ha observate il ha 52 setimani in un ane, plus un setimane extra cata seta ane et anque un setimane extra cata dudec oca ane.

Le dii son:

Sol-dag	Die de Sol
Mone-dag	Die de Lune
Tys-dag	Die de Ty
Odins-dag	Die de Odin
Tors-dag	Die de Tor
Freys-dag	Die de Freya
Lokes-dag	Die de Loke

Asi nos ha assignate un die pro le Sol, un pro le Lune, tri pro le Osir **Ty**, **Odin** e **Tor**, et un pro le Vana **Freya**.

Et ora nos va presentar isti personi e historii meraviliose de lor vitai.

N.B. Forsan il vea parer al filologi qui ha studiate le mytologi ancian del nationi nordic que alicun del reporti in iste libre son incorrect. Nos vos asecura que nos son san e rememora nostre historie.

TOR CONTA:

Mi duele contra Hrugnir:

Era un vice quando io viaggiava in le est pro lutar contra troli, que Odin montava su cavale Sleipnir pro ir al Jotunheim. Tu sape Sleipnir, le cavale con oc gambi, le plus forte e rapide in cata omne regni.

Jotunheim es le habitat del jotuni o jotnir, et es situate in Utgard, le feroce montani e regioni deserte e frigide. Le jotnir son le giganti e bruti ancian. E quando Odin e Sleipnir era in alte in le nubi super le ferma del jotun Hrugnir, le gigante le ha vidite e critava a Odin: „Qui es tu con le casce de auro e le cavale con oc gambi?“

Et Odin respondeva que su cavale es le plus rapide del tri regni. Odin es multe fer, si, al tempori quasi orgoliose, et al fin isto pote devenir su debilitate fatal. In iste case Hrugnir era provocate e ile ha respondite que su proprie cavale, Gullfax, o in BANANA Aurocriniere, con su gambas multe longe, sera le champion. Odin respondeva con arogantie, e Hrugnir montava Gullfax in furor

e ile chasa Odin in le ciel. In su rage Hrugnir oblidava tempore e loce, e subito ili era super le porti de Valhal, le castele de Odin e le Osir in Osgard.

Quando Hrugnir ha discoperite su situation, le furor subsideva e cambiava a timor. Ma Odin le ofereva entrar in su castele in pace, e Hrugnir acceptava. E tosto Hrugnir era sedite in Valhal con un corne plen de mjod, le plus forte biberage que nos ha. E Hrugnir bibeva con nos omni, e ile era ebie e

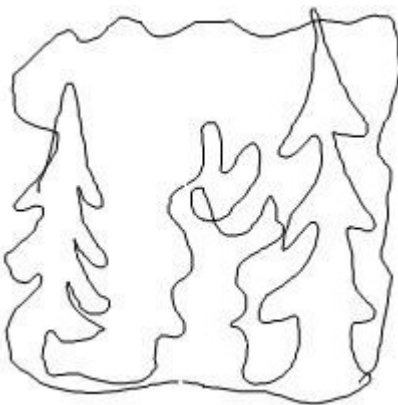
vangloriose. Ile diceva que ile vea prender Valhal e que ile lo vea portar e Freya e Siv a Jotunheim e vea occider nos omni, e que ile vea biber nostre bira usque al ultime gute.

A fin nos ha esite iritate. Io prendeva mi martele Mjolner, que vos pote appellar Moler. Mi Mjolner ha le habilitate de retornar a me cata vice que io lo ha jectate a mi inimici, e anque Mjolner mole su scopi a farina. Mi amici me cognosce com un homine pacific et amicabile. Ma si vexate, io pote eser periculose.

Hrugnir videva que io era in mi furor, et ile se plangeva de non haber su scute e su fuste con ile. Ma si io ha le corage de confrontar le in batalie in Jotunheim, Hrugnir me vea moler a farine. Naturalmente io ha acceptate su defie.

Et Odin lasava Hrugnir retornar con Gullfax a su residentia in Jotunheim. Plure mensi pasava ante que le invitation arivava pro nostre batalie in Utgard. Le jotnir se haveva preparate pro le ocasion. Ili sapeva que io les vea exterminar si io vinceva le lucte. Asi le giganti ha facite un homine de fange, su altor de nove millii, e tri millii de largor, e con un corde de un cavale.

ilustracioni de Osmund Aukland

Le corde de Hrugnir era de petre con spici. Su capite anque era de petra e ile habeva tri corni, e su fuste e scute anque era de petre. Hrugnir e le gigante de fange atendea al borde de Jotunheim pro luctar con me e mi amico Tjalfi. Ante que ili nos ha vidite, io me celava quando Tjalfi li aprochava.

Tjalfi diceva a Hrugnir que il era mal avisate celar se post su scute. “Tor va excavar le ter et ile va atacar te sub tu pedi. Si tu pone tu scute al ter sub tu pedi Tor non va succeder!” Asi Hrugnir poneva su scute sub su pedi e prendeva su fuste in ambi mani.

Alora io atacava con ferocitate, jectante Mjolner al ipse momente que Hrugnir jectava su fuste verso me. Mjolner e le fuste se incontrava in le aere, e le fuste explodeva in mile fragmenti. Un fragmente colpava mi capite, ma Mjolner findeva le capite de Hrugnir e le moleva a arena.

Hrugnir cadeva a me, et io ha le pese de su gambe a mi cole. Tjalfi occideva le gigante de fange sin difficultate, et ile se ocupava in liberar me. Ma in despecte su fortie era impossibile.

Ma io ha un filio con le gigantesa Jernsaxa (Fere-spada). Su nom es Magni (Grande), et a iste tempore Magni habeva tri dii. Magni arivava, et elevante le gambe de Hrugnir, ile me adresava: „Patre! Io regreta eser si retardate in arivar al lucte. Io sape que io vea haber occidite Hrugnir con mi pugne si io le habeva incontrate in batalie.”

Io imbraciava mi car filio e diceva: “Mi car filio! Io te da Gullfax, le cavale de Hrugnir, pro eser tu proprietate pro sempre!”

Alora io cercava le maga Groa pro extraher le roce ex mi capite. Ma in le momente quando ila era al bordo de pronunciar su formula magic, io ha mentionate que io ha incontrate su marito Aurvandil e que io le ha aportate trans un fluvie in un corbe. Un digito de su pede ha esite gelate. Aurvandil prendeva le digite et ile lo jectava in alte in le ciel, ubi le digite se ha cambiate al stele nominate “Digite de Aurvandil”. Anque io ha informate Groa que su marito va retornar tosto.

Groa ha esite si felice, ila ha oblidade completamente le formule magic, et ecce ab iste die io ha le fragmente del fuste com un corne in mi capite.

Tu sempre konocis la fundamenta veraĵo

da Aleshandro Shaviero Kasanovo Domingo

linguo: Ido

Chapitro unesma de la libro "Tua feliceso esas grava afero."

Yes, ho lektero: tu sempre konocis la fundamenta veraĵo. Me ne bezonas dicar nove la veraĵo a tu. Admaxime, me bezonos rimemorigar da tu la veraĵo.

Nature, me ne parolas hike pri veraĵo "detaloza" quan tu povas trovar en konsulteyo; exemple, la loko de ula strado en nova urbo ube tu promenar. Tu havas libri e mapi por konsultor.

Ne: me parolas pri altra veraĵo. La veraĵo fundamenta, qua donas valoro a singla altra veraĵo.

E do, qua esas tala veraĵo?

Ke tua suprema* (suprega) skopo esas la feliceso.

Tu sempre serchis ed ankore serchas la feliceso kom suprema motivo de tua vivo.

Multa lekteri dicis: fi! yen egoismo!

E li esos justa.

Nam ico esas egoismo.

E la egoismo esas bona!

Ni examinez: quo esas la egoismo?

Simple: la "ismo" pro la ego; vorto ek la linguo Latina qua, en Ido, esas la vorto "me".

Tu esas ed esos la ento* (esajo) maxim amata da tu. Se tu amas altru, tu amas altru nam tu amas tu ipsa en la altru.

Tale prizentita, la aserto semblas klara. On esas etikala egoisto, quale me, od on esas etikala kontreegoisto, altruisto* (altristo).

Ma, reale, existas grava problemo kande on dicas ke la egoismo esas bona... o ke la egoismo esas mala.

Ica vorto, "egoismo", esas grekolatina vorto aparanta en omna lingui kun vortaro precipue novlatina, do anke en Ido. La duesma parto de la vorto "ego-ismo" en Ido, la parto "ismo", esas simple sufijo de tendenco kun sufijo de substantivo, sen problemo gramatikala o semantikala. La unesma parto implikas, kontraste, granda problemo: la parto "ego".

Charles West Cope (1811-1890), "Spirito del fonto"

Nam bona respondo implikus ke tu, lektero, konocus precize quo esas tu, e ke me konocus bone quo esas me.

Hike, me ne facas frivola vorto-ludi. La problemo etikala reala, e tre serioza, esas ico: se egoisto dicas ke lu esas egoisto, lu devus klare separar sua ego, sua "me", de omno altra, por favorar precipue o nur sua ego. Inverse por la altruisto. Se la altruisto argumentas ke lu devas favorar precipue o nur to quo ne esas sua ego... lu devus konocar precize to quo esas sua ego, por ne favorar sua ego super la altra personi e realaji.

Ma la fakto esas ke, tipe, nek la egoisto nek la altruisto konocas precize quo esas sua egi (ego-i) rispektiva.

Yen la desfacila questiono: ube esas la limiti inter la ego e la "ne-ego"? Ube e kande komencas la ego? Ube e kande ja la ego ne existas od ube e kande ja desaparas la ego?

La respondo esas tante desfacila, ke grava skoli filozofiala, precipue la Budismo, negis la realeso de la ego, deklarante ke la ego esas nur iluziono, "maya" en linguo Sanskrita.

Pri ico me esas absolute kontrebudista e me opinionas ke la ego esas reala, tre reala, fakte eterna.

Ma, mem se me esas justa, quo esas la ego, quo esas mea ego, quo esas me?

La ego ne povas esar (nur) la korpo, nek povas esar (nur) la rolo sociala de singla persono. La korpi ne esas eterna, nek la roli sociala.

Hike, me ne esos ambigua. La ambigueso e la hipokriteso esas atitudi (traiti) previdebla en severa profesori de filozofio akademio; ni notez la subtila nuanco inter "filozofio akademio" (filozofio qua esas akademio) e "filozofio akademiala" (filozofio qua uzas la akademion). Ma me ne darfas hike esar ambigua o hipokrita. Me devas expresar klare mea idei, mem se me ne esas justa, mem se me eroras.

Me dicas: la ego esas reala ed eterna, yes.

Ma la ego ne esas nur un korpo e un rolo sociala.

La realeso, advere, ne esas homogenea. Precipue, existas tri plani o niveli en la realeso, klasike agnoskita en quaze omna religii, filozofii ed ideologii. Hike oportas parolar pri la nivelo fizikala, la nivelo kulturala e la nivelo spiritala. La ego existas simultane en la tri niveli. La nivelo fizikala esas la maxim efemera; la nivelo kulturala esas plu duriva ma anke efemera. E nur la nivelo spiritala esas eterna.

La feliceso existas kande la ego kontrolas komplete la nivelo fizikala e la nivelo kulturala per la nivelo spiritala. Lore la ego esas perfekta, e lore ni povas parolar pri la anmo. Nam lore la egoismo suprema... ne plu esas egoismo vulgara. Lore la ego esas anmo universala: la koncieso kosmala.

Ne en la nivelo fizikala, ube la leono intencas manjar la mutono e la mutono intencas evitar la mandibuli di la leono. Anke ne en la nivelo kulturala, ube la elito intencas dominacar la populo e la populo intencas evitar la dominacado ekonomiala e

politikala da la elito. La niveli fizikala e kulturala ne esas nek povas esar niveli plena. Li esas formi esence povra e mizeroza de la realeso. Li esas niveli sen pleneso propria, nur utila kom instrumento aden la nivelo spiritala.

Onu ne inventas reale la rekta voyo. La rekta voyo ya existas, existis ed existos. La rekta voyo esas reduktigar e harmoniigar, segun la posiblaji, la konflikti fizikala e kulturala, aden la meditado spiritala. Ico ne esas dicar ke la voyo aden la meditado esas egale facila por la povra e por la richa. Kontre irga Katolikismo o Kristismo qua dicas ke la homi povra esas preferata da Deo, la sincera vero... esas ke la povreso esas quaze la inferno hike en la Tero, e ke la homo richa sempre havas facilaji plu granda kam la homo povra, anke por irar aden la mondo spiritala. Dicar ke la homo povra havas plua facilaji por esar felica esas stultajo e mentiado tam granda kam dicar ke la homo tre malada havas plua facilaji por esar felica kam la homo sana!

Nu, ico ja nuancata, me asertas ke la rekta instrumento por obtenor la feliceso esas la meditado spiritala, konstanta e aden longa tempo, tre longa tempo.

Yen, do, la projekto generala de ica libro. Evidente, por la lekteri qui ja ne aceptas la mediokreso* (mi-boneso) surfacala de la literaturo pri "su-helpo e vinkado", ica projekto implikas realigar du postulati klasika de la filozofio Orientala, ube me esas specalisto, ed anke de la filozofio Occidentala.

Tu amez tua proximeron quale tun ipsa.

Tu konopez tun ipsa.

Ya on povas pensar ke existas kontredicajo inter la egoismo etikala quan me postulas e la amo a la proximero. Ma la realeso esas inversa: ta qua konocas ed amas su ipsa (afero tre desfacila!) amos la altra homi ed iros ferme aden la feliceso. Aden sua propria feliceso e, do, aden la feliceso de la altra enti, aden la feliceso de la universo. La egoismo vulgara ne esas la egoismo etikala e filozofiala.

La egoismo filozofiala serchas la suprema feliceso de la ego, do ol serchas acensar aden la nivelo suprema de la realeso, la Nirvano o Cielo klasika de la religii e filozofii. Nula fripono egoista vulgara acensas aden la cielo. Nia voyo, kontraste, esas klara, ferma... e tre longa.

Amike, Aleshandro Shaviero Kasanovo Domingo, posto elektronikala trigrupo @yahoo . es (trigrupo arobo yahoo punto es).

Klara desaparay. Serchante voy a Utopia.

da **Rosto**

Letre de Trolofas

Lingua de Fantomas

Hey, postamundi!
A vos mi Trolofas skribas.
Vostra Klara kara
sufras cirkumstances amara.
Meritas tia femino
sua chagreninda destino.
In urbo Amaurot ela vagas
inter hundes, simies e vakas.
Post mia experimentes
ela kustumas dormi sur pavimentes.
E por mi tio gravas,
ke nun vi pri tio savas.
Olo-lo, tro-lo-lo,
mi ege juas lo.
Klara estis da mi furtata,
ma ela ne estas a mi bezonata.
Mi lasis ela libera
in chi tia lando danjera,
lasis ela sine alimento,
sine medikamento, sine dokumento.

Resumante li kaze pri desaparo de Klara

Sibelingua

Ja ante recevar li letre de Trolofas, noi sapeva, ke Trolofas es li kidnaper kulpanta pri li desaparo de Klara. Dank al komplette sekreta laboro de Kriminalinspektor Richard Moser e Kommissar Rex, noi save, ke Klara nun habita in li urbe Trapadupol. Maxim verisimile el perdeva su memore. Li informacia pri Amaurot, chefurbe de Utopia, es un mentio de Trolofas, mentio kustumala por habitantes de Trapadupol. In plu antei tempe, in li komenso del historia, Trolofas ja probis konfuzar nos per su kospyley, ma li falso eseva deskovrata. Expekta in sequenta numeres: adventures in Trapadupol.

Extingar strado-lanterni

Autoro: **Partaka** (21-1-2007).

Linguo: Ido

Saluto enigmatoza, siori!

Ka vi ja lektabas od audabas pri stranja fenomeno, qua, partale, konsistas ek extingar tempope kelka strado-lanterni, sub olqui on esas marchanta, sen irga interveno-volo dil marchanto? Tal fenomeno certe existas, e mem posedas tre konkreta nomo, adminime en l'Angla ed en la Hispana. Se vi deziras informesar pri to per l'Angla, voluntez skribar la yena vorti, e serchar rezulti: "Street light interference". (Mem existas expresuri qual "SLI" ed "Sliders"). Hispane, la fenomeno nomizesis "apagafarolas", to es, "ta qua extingas strado-lanterni".

Me ipsa, de tempo a tempo, extingas strado-lanterni. Ton me deskovris, ye plu kam dek yari ante nun, en London (Anglia), danke mis-alarmo, quan me recevis dum retrovenar vespere a palaco (Buckingham Palace, kompreneble) :-)

Kande me esis marchanta proxim la Parlamento, eventis stranjajo, qua ja eventabis la hiera dio, e qua ca-foye igis me haltigar mea pazi: la strado-lanterni sub qua me esis marchanta, extingesis itere, dum ke me preterpasis ol. Quik me povis deskovrar pro quo to repetesis: proxim la strado-lanterni esis semaforo, e singla-foye, kande olca esis chanjanta de reda- a verda-lumo, anke la lanterni esis chanjanta de acendita ad extingita, o de extingita ad acendita, kande inverse. Simple.

Tamen, de lore, e danke ta mis-alarmo, qua certe agis kom atencigilo, me povis konstatar, ke me advere experiencias ta stranja fenomeno: tempope, la strado-lanterni sub qui me marchas (sempre olci e nul altra) extingesis, e kande me kelke foriras, oli ri-acendesas. Nula konkreta expliko. Me nule agas por ke to eventez: to simple eventas.

Kande mea spozino komentis "mea teorio" (segun elu), ni saveskis, ke un ek mea bofratini anke "extingas strado-lanterni", ma elca, pro timo, nul-tempe audacabis komentar irgo prie.

Mea bofratino raportas, ke vehante per automobilo kun amikino di el, e dum informar elca pri la fenomeno, quan elu e me experiencias, eli eniris longa tunelo, *kuya tota lanternaro subite extingesis... ^ ^

"Me savas ke to eventis hazarde", elu asertas. Ka hazarde? Nula hazardo, karino!

Nula hazardo. Ho, me do esas modestega extingero diletanta!

Ka vi povas kredar, ke mea bofamiliarino tante timas, ke mem ne audacis lektar maxim interesant artiklo en la Hispana, quan me rekomendis ad el pri la mencionita fenomeno?

Kad ula expliko logikoza pri to omna? Kad ulu ek vi experiencias ulo simila?

Ni ekirez! Ta qua ekiros kom ultima, ta estingez la lumo!

Li prim nive

Thomas Schmidt
Interlingue/Occidental

It ha venit secretmen
durant li nocte.
It covri li suol totmen
blanc quam sucre.

It es li blason del hiverne
li frigid hala del nord
It ha forlassat su caverne
li plantes sembla esser mort.

It es li prim nive
cadet ex li ciel.
It nu domina nor vive
e far li munde bell.

Igor Popov, ~1960-80, "Li prim nive"

O Abiete

*Ci es li version de "Oh Tannenbaum"
(O Abiete) in Interlingue.*

1.
O abiete, o abiete
quam verdi es tui folies!
Tu ne verdea solmen in li estive,
no, anc quande it nivea in li hiverne
O abiete, o abiete.
quam verdi es tui folies!

2.
O abiete, o abiete
tu posse me tre pleser!
Quant vez durant li crist-festa me
ha tre injoyat un árbor de te
O abiete, o abiete
tu posse me tre pleser!

3.
O abiete, o abiete,
tui robe vole me alquó docer
li esperantie e li constantie
da me sempre consolation e fortie
o abiete, o abiete,
tui robe vole me alquó docer.

Solsticie

Li sole torna se,
to tre joya me.
Plu long nu deveni li jor nes,
Plu curt nu deveni li noctes.

Ma li hiverne ne ha capitulat,
it just nu ha comensat.
Nive e glacie ne cessa,
Li sole nos ancor ne caressa.

Blanc e gris nos governa,
Frigore e gela nos circuma.
Puellas in spess manteles,
Celar lor bell facies.

Li sole ancor manca vigore,
por liberar nos del frigore.
Ma li tebebre diminue se,
e li luce recrea mi mente.

Ancor li homes,
atende in lor domes.
Ancor li avies,
frige in lor nides.

Lass nos celebrar li solsticie,
lass nos decorar li abiete,
lass nos preparar por li Nov-Annu
lass nos far juntmen ti passu.

Ana Pana e Lingwa de Planeta

Sibelingua, Esperanto, Lingwa de Planeta

Frapanta novaje: un famoza esperantista Ana Pana decidis lernar Lingwa de Planeta e mem komensa ipsa instruktar pri ta lingua che situe lidepla.org. Nosi reporter Eonka interogis Ana Pana per kelka questiones.

Eonka: Ana, kial vi decidis lerni Lideplaon?

Ana Pana: May Jungwo-amiga shwo pa lidepla. Pa sey lingwa nu mog komuniki hao.

E: Mi scias, ke nun vi ankaŭ instruas pri ĉi tiu lingvo.

AP: Ya.

E: Kia estas via sukceso en instruado?

AP: Resulta es zuy hao.

E: Sed, se diri honeste?

AP: Pinchan jen gwin mani e visiti kinoguan.

E: Kiom triste!

AP: May tradukti-ney kursa mog bi osobem utile fo esperantistas.

E: Ne esperu je tio. Ĉu vi ne planas iam krei vian propran lingvon?

AP: Zuy ridival es autor, pa kel-ney lingwa shwo nulwan exepte ta selfa .

E: Jes, vi pravus. Dankon pro intervjuo.

AP: Swasti!

Stultitia dire pri gramatikistes

ex "*Stultitiae laus*" da Erasmus Roterodamus, 1509
traduko da **Rosto**

(Stultitia dire:)

Yo konosa un scientisima man: ellinist, latinist, matematikist, filozofist, medikist, vera reĵo de omna scienties, ye preske 60 yares evoza, kel negliga toto in li munde, e ja dum 20 yares koncentra se super gramatika, inspirata per espero viver til ta felisa die, kande il lernos distingar omna ok partes del diskurso, quom, quale to es konosata, nula ex ellinistes e latinistes povis komplete atingar. Ya, it no merita komensar un batalia if al-qui konfuza konjunkcione e adverbis! Plusim, gramatikas no es min, ma plu multa kam gramatikistes! - ekce, un kerlo Aldus publikis 5 de les - e yen li oldon no preterpasa mem un sola gramatika, mem maxim stulta e fusha, sin parlernar e parstudiar it de komenso til fino. Il regarda kata hom kun suspekto, mizeroze timante ke alqui vud furta lei dezirata gloria, ke esforcies de tanta yares vud deveni sinutila. Vi pova nominar to frenezese o stultese, to no es importanta por me. Nur agnoska, ke pro mei favoro li mizeroza ente have tanta plezuro, ke no vud konsenti kambiar su destine a eser un persian reĵo.

Giotto, 1306, "Li sep pekes - Stultitia"

Pinocchio in Trapadupol

*ex "Aventures de Pinocchio" da Carlo Collodi
traduko da **Rosto***

...Ili iris dum duime de jorne e atingis li cité nominata Trapadupol...

- Ube es li Kampe de Mirákules? - questionis Pinocchio.

- Ye kelka pases.

Ili trairis li cité e haltis sur un solitara kampe apud li urbal mure. Li kampe eseva ordinara, simila a irga altra kampe.

- Noi es che li loke, - diceva Vulpe. - Nun, klina te a tera, fosa mikra kave in li kampe e pone aden it tei ora monetes.

Pinocchio faceva quale to eseva dita, il fosis un kave, poneva aden it su quar ora monetes e kovris li kave per un manuede de sule.

- E nun, - kontinuava Vulpe, - vade al kanale, prende un sitele de aqua, e aquiza li semata tera.

Pinocchio iva al kanale, uzis su bote vice sitele, prendeva aqua e aquizis li tera kovranta li monetes. Poy questionis:

- Quo facer plus?

- Nulquo, - respondeva Vulpo, - tu darfa forirar. Pos dudek minutes returna, e tu trovos un arbore kun rames abundanta per ora monetes.

Li kompatinda marionete eseva gaudioza exter limites, mil foy dankis Vulpe e Kate, promisis un granda prezente a les.

- Noi no bezona presentes, - respondeva du malignules. - Noi es kontenta nur pro instruktar te quale devenir rika sin laboro, e noi es joyoza pro to.

Ili adiava Pinocchio, bondeziris rika rekolte a le e foriris.

Pos returnar al sité, li marionete komensis kontar minutes, un pos un, finfinale il decideva, ke li tempe veniva, e il iva a Kampe de Mirákules.

Il tre hastis, lei kordie bateva: tik-tak, tik-tak, quale tro rapida horloje in un salone. Il pensis:

"Quo if yo trovos sur li rames ne un mil, ma du mil monetes? Quo if yo trovos ne du mil, ma kin mil? Quo if yo trovos ne kin mil, ma cent mil? Quala bela senioro yo devenira! Yo posedera bela palace, mil ligna kavales, celare kun liquor, e biblioteka tote plena per kukes, tortes e altra dolchajes."

Tale fantaziante Pinocchio aproximis se al kampe e haltis por observar li arbore kun rames plena de monetes, ma il videskis nulo. Il apoximis se a cent plusa pases. Nulo. Il entrava li kampe e iva til li loke ube il semis li monetes. Nulo. Alor il deveniva tre pensoza e gratis dopo de su ligna kape.

In ta instante lei oreles perceptis lauta rido, turnante il vidis un granda papagaye netiganta su des-densa plumas.

- Pro quo tu ride? - questionis Pinocchio per irritata voce.

...

- Yo ride pri idiotas kredenta ye diversa fushajes... Kande tu eseva in li sité, Vulpe e Kate returnis a hike, exkavis li ora monetes e forkuris rapide quale vente. Ya, nun ili no es kaptebla.

Pinocchio restis kun aperta boke, il ne voleva kreder ye paroles del papagaye, il komensis fosar aquizata sule. Il fosis, fosis e parfosis grandisima kave. No hay mem tracie del ora monetes.

Desperanta il kuris al sité, e iva direktamente al tribunale, por plendar pri li du fripones, kels furtis de le.

Li judice eseva un granda simie, gorila, kel haveva sat respektabla aspekte pro su oldese, blanka barbe, e precipe pro ora okulares. Quankam li okulares eseva sin vitres, li simie bezonis it nam il haveva debila okules.

Pinocchio rakontis al judice li omna detalies del afere, informis pri nomes e surnomaches, e anque pri speciala trates del aspekte, in fine il advokis eser yusta.

Li judice askoltis kun miene de benignese e kompatio, kun videbla atencione, e kande li marionete finiva, li judice prendeva su sonorile e tintinis.

A tintino tuy veniva du hundes in uniforma de policie.

Li judice direkciois su fingre a Pinocchio e diceva:

- Che li kompatinda kerlo quar ora monetes eseva furtata. Ergo, prende le e dukta al prizone.

Poy askoltar tala neexpektabla verdikte, li marionete eseva revoltata e il intentis protestar. Ma policistes rapide kaptis le e poneva aden un kave del prizone.

Pinocchio eseva in li prizone dum quar monates, e to eseva longa monates. Il vud habita ibe mem plu longe, ma in ta tempe un fortuneza kaze eveniva. Li yuna imperator de Trapadupol habeva un granda viktoria kontre su enemikes. Li granda feste eseva organizata, kun iluminacia, piroteknika, konkurencia de kavales, e de velocipedes. Anque, kom signe de gaudio, pordes del prizonas eseva apertita, e li krimules eseva amnestiata.

- Anque yo deve eser liberizata, quale omnes, - diceva Pinocchio al karceristo.
- No vu, - respondeva li karceristo, - vu no es in li liste.
- Yo prega pardon, - replikis Pinocchio, - yo anque es un krimulo.
- In tal kaze, vu es mil foy yusta, - li karceristo desmeteva su chapele, salutis, aperteva li porde del prizone e lasis Pinocchio eskapar.

Galimatias (kripto-aritmetik enigmates)

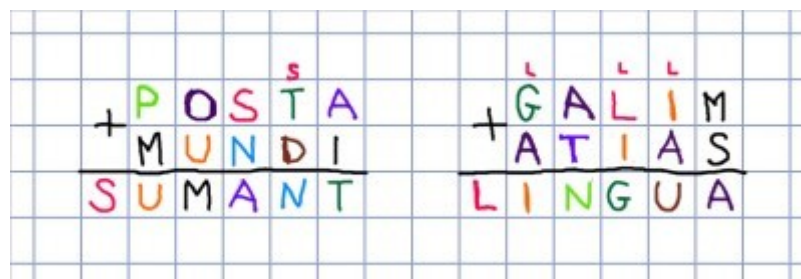
Sibelingua
Rosto

Yen du kripto-aritmetik enigmates:

GALIM+ATIAS=LINGUA (du solves es posibla, ma ili es tre proxima, faktim ± 1 de diferencia)

POSTA+MUNDI=SUMANT (nur un solve es posibla)

Un litera es un digit, diferenta literes es diferenta digits.

Nich kunila-ney arda-dun

*un-ney chapta de "Alisa in Divalanda" bay Lewis Carroll
pa Lingwa de Planeta
tradukter es Anastasia Lisenko*

Alisa zai fa-tedi gro por sidi ga sin dela bli sista pa riva-sahil. Ela yo ek-kan sista-ney kitaba para ves, bat piktura e toka ambi yok, e “kwel haotaa ye pa kitaba” Alisa dumi “si it bu hev ni piktura, ni toka?”.

Also ela zai trai desidi (to bu es fasile por ke garmitaa mah ela gro-somnishil e nokway-dumishil) ob val gun en-stan e pluki kamila fo zwo kamila-kadena kel es ya hao kosa, wen Blan Kunila do rudish okos turan lopi pas bli ela.

To bu sembli tro strane. Alisa audi ke Kunila shwo “Ah, may boh, me zai tardi ya gro!”, bat to toshi bu mah ela tro astoni-ney. (Aften ela dumi om to e ek-samaji ke he treba fa-astoni, bat dan to olo sembli ya ga naturale.) Yedoh wen Kunila pren handakloka aus jilet-ney posh, kan it e hasti for, Alisa ek-stan kway, bikos turan fa-klare ke ela bu gwo vidi kunila kun jilet-ney posh ni kun handakloka ke oni mog pren aus toy posh. Also, por gran jan-yaosa, ela en-lopi afte ta tra felda e pai vidi ke ta plunji inu gran kunila-arda-dun bli barana.

Alisa tuy sekwi ta sin nul duma om komo ela ve mog fai aus.

Kunila-arda-dun un-nem es rekte fo kelke dao bat poy ek-turni nich, tanto turan ke Alisa hev ga nul taim fo probi stopi ewalaa ela findi swa lwo-she inu koy gro-glube kwan. Oda toy kwan es tanto glube oda lwoing es tanto lente, enikas ela hev ya basta taim fo idyen abyasi e trai gesi kwo sal eventi. Un-nem ela kan nich fo vidi a kwo ela zai lwo bat nichen es ga tume fo vidi enisa. Poy ela kan sirkum e merki ke ye mucho lemar e kitaba-tana pa oli taraf. Yoshi ye mucho mapa e piktura pendi-ney on pega. Al flai pas koy tana ela pren un glaska. It es labelen “oranja jem” bat pa afsos es vakue. Alisa bu pri idea tu mah-lwo toy glaska sikom ela fobi kili koywan nichen, also ela pai pon it inu ti ela lwo pas na lemar.

“Wel!” Alisa dumi “Afte tal lwosa tu lwo fon sulam ve bi nixa fo me. Pa dom li oli ve opini ke me es ya gro-kuraje! Es ya ke me wud shwo ga nul worda iven si me lwo fon dom-uupara!” (E to es ya probablen ver.)

Nich, nich, nich. Ob fin yok? “Me fai interes, kwanto milya me he yo tralwo til nau?” ela shwo laudem. “Shayad me es yo bli arda-sentra. Me remembi ba: es sirke char mil milya nich, shayad...” (es ke ela gwo lerni tal kosas pa skola e yao reveli suy jansa, obwol to bu es gro-hao kasu sikom nulwan mog audi.) “Oo ya, es ya korekte sifra – bat dan kwel es longituda e latituda ke me yo ateni? (Alisa hev ya nul idea om kwo es longituda e yoshi meno om kwo es latituda yedoh pri shwo tal gro-hao grave worda).

“Mogbi me sal tralwo arda totem!” ela shwo for. “To ve bi ya drole tu fa-aus miden jenta kel go al kapa nich! Li nami antipatas, bu ver...” (nau ela joi por ke nulwan audi bikos to ga bu sembli korekte worda.) “Me ve majbur kwesti om nam de ley landa. Madam, bi karim jawabi, ob es Ostralia o Nyu Siland?” (nau ela probi fai reveransa: imajini ba reveransi al lwo – yu ve sukseki ku?) “Dan ela ve dumi ke me es nul-jannik. Non, tu kwesti bu es hao idea. Shayad ve gai findi skribitura koylok.”

Nich, nich, nich. Ye nixa fo zwo, also sun Alisa snova begin shwo. “Dina ve sinian om me pa aksham.” (Dina es elay kotina.) “Me nadi ke li bu fogeti mah-fule suy milka-pyata pa chay-taim. Ah, Dina, may kare, magari yu bi kun me! In aira maus yok, es ver, bat yu wud mog kapti watwat e to es hampi sama. Bat ob kota-ki chi watwat-ki?” Nau Alisa bikam aika somne e shwo for hampi somni-yen: “Ob kota-ki chi watwat-ki? Ob kota-ki chi watwat-ki?” e koyves “Ob watwat-ki chi kota-ki?” - sikom ela bu jan jawaba a ambi kwesta, es olosam fo ela, komo hi kwesti. Ela zai en-somni e begin sonji yo om to ke ela zai promeni kun Dina al hunten handas e zai kwesti ta gambirem “konfesi ba, Dina, ob yu gwo chi watwat?” bat turan – laik pum! pum! - nichen ela es, on monton de suhe lif e brancha, e lwosa es pa fin.

Alisa senti ga nul tunga e en-stan tuy; ela kan uupar, bat uuparen ye sol tumitaa; bifoo ela ye un otre longe koridor e snova fliti figura de Blan Kunila kel lopi along it. Bu mog lusi taim: wek, afte ta! Alisa vidi ke ta turni angula shwo-yen “Ah, may aur-ki, may mustash-ki, fa ga tarde ya!”. Ela turni toshi, yus afte ta, ewalaa ta yok e ela es in longe nise shamba lumi-ney bay lampa-fila pendi-she fon tavan.

Ye mucho dwar pa oli taraf, bat oli es klosi-ney; afte go along ol shamba, un-nem avan e poy bak, e bu pai ofni nul dwar, Alisa tristem go pa mida al trai samaji ob ela ve mog fa-aus koytaim.

Ewalaa glas-tabla-ki do tri gamba: on it ye sol un tanike golda-klef. Alisa tuy dumi ke sey klef-ki shayad es fo koy dwar in shamba, bat afsos! - oda kufla-dun es tro gran, oda klef es tro syao, enikas Alisa bu pai ofni ga nul dwar bay it. Yedoh al snova go along shamba-mur ela ek-vidi un nise kurtena ke ela bu he merki bifooben. Baken it ye un syao dwar sirke shi-pet incha gao. Alisa trai ofni it bay golda-klef ewalaa it fiti al mah-joi ela gro!

Alisa ofni dwar e vidi ke it dukti inu syao koridor kel bu es pyu gran kem rata-arda-dun. Ela en-genui e kan tra koridor ewalaa dar ye zuy privial garden ke ela gwo vidi. Ela gro-yao ya fa-aus toy tume shamba e promeni miden toy kyares do yarke flor e toy lengish fontanes, bat ela bu mog iven mah suy kapa tra toy syao dwar; “e iven si me wud pai mah may kapa tra” - povre Alisa dumi - “ye nul utilita in kapa sin plechas... Oo, magari me mog fa-pligi kom teleskop! Shayad me wud mog hi si me wud jan komo begin.” Yu vidi, sikom tanto mucho gro-strane kosa he eventy yo, Alisa en-dumi ya ke muy shao kosa es verem nopoulosible.

Semblem bu es utile tu weiti bli syao dwar, also ela go bak a tabla al haf-nadi findi on it koy otre klef o amini un lernikitaba fo lerni fa-pligi kom teleskop. Yedoh pa sey ves on it ye un botelakin (“kel sertem yok bifooren” Alisa shwo) kun papir-label ligi-ney pa suy galsa. On label ye wordas “PI ME” do gran jamile letra.

pikturas par John Tenniel, 1865

To es sertem muy interes-ney, bat saje Alisa-ki bu yao sekwi konsila pa hasta. “Un-nem gai fa-serte” ela shwo “ke skriba “toxin” hir yok”. Es ke ela gwo lekti kelke merkival historia om kindas kel es oda jal-ney oda chi-ney bay savaje animal oda fai-ney koy otre nohaotaa yus bikos li bu yao sekwi simple regula ke amigas he talimi a li: pa exampla ke nakali-ney gual-muver pa fin jal-wundi oni si oni teni it tro longem; e, si oni kati suy finga gro bay sikin, it pinchanem hemi; yoshi ela remembi hao ke, si oni pi mucho fon botelakin kun skriba “toxin”, es hampi serte ke pa fin oni senti swa kelkem morbe.

Yedoh pa sey botelakin skriba “toxin” yok, also Alisa kuraji gusti it e, al findi ke it gusti ya hao (do mixa de kirsa-pay, krem, ananas, rosti-ney kalkun, bonbon e garme tosta kun nayu), ela sun finpi it.

“Es ya strane senta!” Alisa shwo “Me kwasi zai fa-pligi kom teleskop”

Ewala to es ver: ela es nau sol shi incha gao. Alisa dumi tuy ke nau ela mog ya zin toy privial garden tra syao dwar e sey duma mah ela joi gro. Yedoh un-nem ela weiti duran kelke minuta fo samaji ob ela sal simti yoshi pyu: to mah ela idyen nokalme, “bikos pa fin” Alisa shwo a swa “me mog ga fa-wek, kom kandela. Es interes-ney ya, kwo me wud simili dan?” E ela probi imajini, kwo flama de kandela simili afte ke kandela es fuki-ney of, bikos ela bu remembi vidi tal kosa koytaim bifooren.

Duran kelke minuta nixa event, also Alisa desidi go inu garden tuy, ewala pa gro-afsos, al lai a dwar, ela findi ke golda-ney klef resti on tabla, e al lai bak a tabla, ela findi ke ela ga bu mog ateni it. Ela mog ya vidi it klarem tra glas, e ela gro-trai klimbi uupar un tabla-gamba, bat glidi nich; pa fin, ga fatigi-ney por traisa, ela en-sidi e en-plaki gro.

“Basta, yu pai ga nixa bay plaking!” Alisa shwo a swa, aika striktem. “Me konsili ke yu stopi tuy!” Ela sempre fai muy hao konsila a swa (obwol ela rarem sekwi li), e koytaim ela shatami swa til larmas; e unves ela iven probi slapi swa-ney wangas por juling in kroket-geim ke ela plei kontra swa. Sey drole kinda pri semblisi ke ela es dwa persona pa same taim. “Bat nau bu es utile” povre Alisa dumi “tu semblisi ke me es dwa persona, nau ya bu ye basta me iven fo un hi persona!”

Sun ela merki ke sub tabla ye un syao glas-boxa; Alisa ofni it e findi un syao kek, on kel ye worda “CHI ME”, jamilem skriben bay suhvinberi. “Hao, me sal chi it” Alisa shwo. “Si it mah me pyu gran, me ve mog ateni klef; si it mah me pyu syao, me ve mog kripi sub dwar; also me ve mog geti inu garden pa ambi kasu e es egale fo me kwel-la event!”

Ela chi idyen e shwo a swa nokalmem “Pyu gran o pyu syao? Pyu gran o pyu syao?” al pon handa on kapa fo senti ob ela fa-syao o fa-gran. Yedoh ela resti do same sais e to astoni ela gro. Sertem, wen oni chi kek, oni pinchanem resti do same sais; bat Alisa he yo tanto abyasi ke sol nopinchan kosa event ke normale jiva-going sembli a ela ya tedi-she e stupide.

Also ela snova kusi toy kek e sun chi it til fin.

Aleshandre Shavir Kasanova Domingo

Anastasia Lisenko

Andoromeda

Antonio Martínez

Attilio Liotto

Carlos Solís

Dmitri Ivanov

Filippo Zanoner

Gabriel Svoboda

Gary Miller

Gonçalo Neves

Guido Cruvio

Ian Niles

Igor Washirei

Josep

Lenadi Moucina

Marcus Scriptor

Marcyó

Osmund Aukland

Partaka

Rosa

Rosto

Stiven Rais

Tiberio Madonna

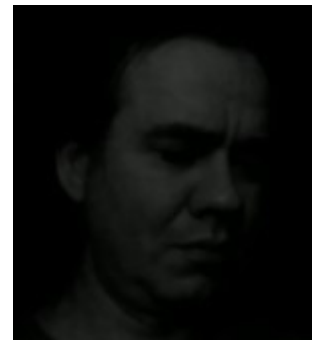
Thomas Schmidt (Valodnieks)

Partaka

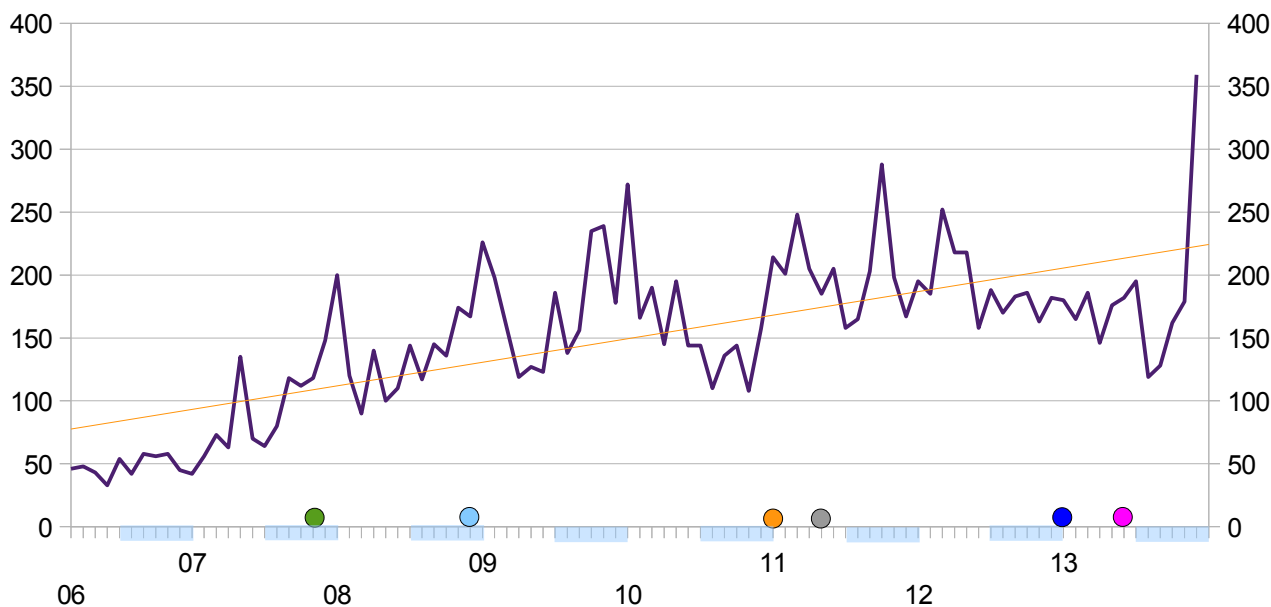
Osmund Aukland

Rostislav Levchenko (Rosto)

Adjuvilo, Amelia, Banana, Bazal, Esperanto, Eurikido, Idiom Neutral, Ido, ikuso, Intal, Interlingua, Interocidental, Kamelia, Latino sine Flexione, Latinovik, Lingua de Fantomas, Lingua Franca Nova, Lingu Kamino, Lingwa de Planeta, Medilingua, Mondial, Mondlango, Nov-Esperanto, Novial, Occidental/Interlingue, Omnia, Paraglot, Populido, Rapidlingue, Sabir (Lingua Franca), Sibelilingua, Sintezo, Solresol, Volapük

Diagrama de aktivitate (quanto de mesajes) de grupe posta_Mundi che Yahoo, 2006-2013.

- la monato por unueco inter Bablo kaj posta_Mundi, novembr 2007
- frazes, decembr 2008
- jurnal inter IAL, januar 2011
- wiki (Wikkii), may 2011
- Saluto che Facebook, januar 2013
- postamundi.org, junio 2013

postamundi.org

Pri jurnal POSTA MUNDI: http://postamundi.wikkii.com/wiki/Jurnal_POSTA_MUNDI

Posta elektronik: jurnal@postamundi.org

Wiki-versione: <http://postamundi.wikkii.com/wiki/postaMundi:26>

<http://www.facebook.com/groups/saluto/>